

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „ <i>Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji wybranych rodów gęsi, na przykładzie maksymalnie: 300 sztuk gęsi kartuskiej (Ka), 300 sztuk gęsi suwalskiej (Su) i 400 sztuk gęsi kubańskiej (Ku)</i> ”
--

Lp. 15 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170)
--

Okres realizacji: 2015 r.

Przydomowy chów gęsi w gospodarstwach wiejskich ma długą tradycję. Odchowivano ptaki o różnym pochodzeniu filogenetycznym, między innymi gęsi: kartuskie, suwalskie i kubańskie. Cechy gęsi ras kartuskich, suwalskich i kubańskich to przede wszystkim odporność na choroby, lepsza jakość jaja i duża płodność, długowieczność, zdolności adaptacyjne do gorszych warunków środowiskowych, zdolność do wykorzystania mniej wartościowej paszy, mniejsza płochliwość, dobre umięśnienie i małe otłuszczenie tuszek oraz dobra jakość pierza.

Gęsi te odgrywają również znaczącą rolę w samozaopatrzeniu wsi (tuszki, krew, podroby, pierze, nawóz), oraz mogą zostać wykorzystane w rozwijającej się agroturystyce w kategoriach markowego produktu regionalnego lub stanowić element folkloru wsi.

Gęś kartuska (Ka)

Są to ptaki przeważnie białe (dostyc często występują też osobniki łaciate). Mają nogi i dziób barwy pomarańczowo-czerwonej, szyję stosunkowo krótką. Są dobrze umięśnione, posiadają nogi krótkie szeroko rozstawione, grzbiet zaokrąglony szeroki i dostyc długi tułów.

W 8 tygodniu gęsiory osiągnęły masę ciała 3,71 kg a gęsi 3,20 kg. Natomiast w 12 tygodniu parametr ten wynosił odpowiednio 4,43 kg i 3,97 kg. Gęsi kartuskie są dostyc dobrze umięśnione i grubość mięśni piersiowych w 12 tygodniu chowu wynosiła 2,3 cm u gęsiory i 2,1 cm u gęsi, przy długości grzebienia mostka wynoszącej odpowiednio 17,8 cm i 17,0 cm. Produkcji nieśna tych ptaków trwała 21 tygodni i w tym okresie zniosły 42 jaja o średniej masie 173,3 g. Przy zestawieniu stadka w proporcji 1 gęsiory na 4 gęsi, zapłodnienie było bardzo dobre i wyniosło 95,70% a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 78,8%. Gęsiory i gęsi kartuskie cechowały się bardzo dobrą przeżywalnością, wynoszącą w okresach wychowu

100 %. Wskaźnik ten w okresie reprodukcji dla samic był lepszy jak dla samców i wynosił odpowiednio 96,1% oraz 92,9%.

Fot. J. Krawczyk i J. Calik

Fot.1 Gęś kartuska

Gęś suwalska (Su)

U gęsi tych występuje upierzenie przeważnie białe (czasami występują osobniki łaciate lub siodłate). Posiadają nogi i dziób barwy pomarańczowo-czerwonej, długą szyję, dosyć grubą u nasady, tułów krępy niezbyt długi.

W 8 tygodniu odchowu tempo wzrostu gęsi suwalskich (Su) było dobre, a masa ciała gęsiorów wyniosła 3,92 kg i gęsi 3,38 kg, a po kolejnych czterech tygodniach wzrosła odpowiednio do 4,50 kg i 4,01 kg. W 12 tygodniu odchowu długość przedramienia wyniosła 16,4 cm u gęsiorów i 15,6 cm u gęsi, natomiast długość grzebienia mostka odpowiednio 17,8 cm i 17,0 cm. Okres produkcji jaj gęsi Su trwał 21 tygodni, a do 20 tygodnia produkcji gęsi zniosły 41,8 jaj o średniej masie 170,9 g i przy zapłodnieniu 94,8 %. Gęsi te cechowały się dość dobrą przeżywalnością w okresie reprodukcji, średnia 95,2%.

Fot. J. Krawczyk i J. Calik

Fot.2 Gęś suwalska

Gęsi kubańskie (Ku)

Upierzenie mają szare, dziób czarny, nogi ciemnoczerwone, głowę owalną, a u nasady dzioba (w kierunku czoła) znajduje się wyrostek czołowy. Charakteryzuje je długa szyja w kształcie litery S, sylwetka podobna do łabędzia, tułów krótki i pionowo wyprostowany.

Gęsi kubańskie (Ku) w 12 tygodniu odchowu charakteryzowały się najmniejszą masą ciała wynoszącą dla samców - 4,26 kg i samic - 3,51 kg oraz zwartą budową tułowia (długość grzebienia mostka 17,1 cm u gęsiorów i 16,1 cm u gęsi). Grubość mięśni piersiowych w 12 tygodniu odchowu wynosiła 2,1 cm u samców i 2,0 cm u samic. Gęsi te w 12 tygodniu odchowu charakteryzowała największa długość przedramienia wynosząca 17,0 cm dla gęsiorów i 15,9 cm dla gęsi. W ciągu 21 tygodni produkcji nieśnej gęsi te zniosły

ponad 47 jaj o masie 161,5 g, cechujących się jednakże dobrym wskaźnikiem wylęgowości z jaj nałożonych (80,3%) i zapłodnionych (84,0%). Przeżywalność gęsi Ku w całym okresie badań wynosiła 97,3 %.

Fot. J. Krawczyk i J. Calik

Fot. 3 Gęś kubańska

Przeprowadzona w 2015 roku analiza zmienności cech użytkowych, reprodukcyjnych i jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji gęsi kartuskich (Ka), suwalskich (Su) i kubańskich (Ku) utrzymywanych in situ w Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach (IZ PIB ZD Koluda Wielka) wykazała, że wartości badanych parametrów

kształtują się na dobrym, nieznacznie zróżnicowanym poziomie. Wskazuje to na prawidłowy przebieg prac hodowlanych. Populacje gęsi kartuskich (Ka), suwalskich (Su) i kubańskich (Ku) charakteryzują się wysokim wskaźnikiem przeżywalności oraz dobrymi przyrostami masy ciała, co szczególnie predysponuje je do chowu ekstensywnego: przydomowego, gospodarstw agroturystycznych czy chowu zgodnego z wymogami rolnictwa ekologicznego.

Wyniki te oraz przesłanki piśmiennictwa wskazują, że badania należy kontynuować w następnych latach. Monitoring cech użytkowości w okresie wychowu, reprodukcji oraz ocena jakości jaj w kolejnych pokoleniach gęsi Ka, Su i Ku umożliwiłby ocenę poziomu trwałości (dziedziczenie) niektórych cech charakterystycznych dla omawianych ras gęsi, co z kolei pozwoliłoby określić efektywność stosowanych programów hodowlanych w tych małych populacjach.